

ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ

สมัชชาสุขภาพแห่งชาติครั้งที่สิบ

ได้พิจารณารายงานเรื่องชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกันและแก้ไขปัญหาสุขภาพ

ซึ่งพบว่า หลายพื้นที่ เช่น ตำบลเขื่อนผาก อำเภอพร้าวจังหวัดเชียงใหม่ ตำบลท่าฉนวน อำเภอกรลาต จังหวัดสุโขทัย ตำบลแม่เปา อำเภอพญาเม็งราย จังหวัดเชียงราย และอำเภอเมืองเพชรบูรณ์ จังหวัดเพชรบูรณ์ ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน อบต. และหน่วยงานของรัฐในระดับพื้นที่ สามารถร่วมกันป้องกันแก้ไขปัญหาสุขภาพในพื้นที่ของตนได้อย่างยั่งยืน โดยอาศัยกลไกตามระบบพัฒนาคุณภาพชีวิตในระดับอำเภอ สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อการขยายผลอย่างเป็นระบบต่อไป

รับทราบ ว่า ยาเสพติดเป็นปัญหาที่แพร่ระบาดทั่วไปและก่อให้เกิดปัญหาสังคมและสาธารณสุขอย่างกว้างขวาง ทั้งการติดเชื้อเอชไอวี ไวรัสตับอักเสบบี ไวรัสตับอักเสบบี และปัญหาสุขภาพจิตต่าง ๆ

ตระหนัก ว่า นโยบายการแก้ไขปัญหาสุขภาพที่เน้นการปราบปราม ส่งผลกระทบทางลบต่อสังคม ตามมา ทั้งการมีอาชญากรรมมากขึ้น เพิ่มปัญหาทางสาธารณสุขทั้งโรคติดเชื้อเอชไอวี ไวรัสตับอักเสบบี โรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์ และโรคทางกายต่าง ๆ รวมถึงปัญหาสุขภาพจิต โรคเครียด โรคจิต และซึมเศร้าฆ่าตัวตาย

ตระหนัก ว่า รัฐบาลได้ปรับเปลี่ยนนโยบายด้านยาเสพติดครั้งใหญ่ให้สอดคล้องกับข้อเท็จจริง และข้อเสนอแนะต่าง ๆ ในระดับสากล โดยเน้นการลดทอนความเป็นอาญา เพิ่มการดูแลทางด้านสาธารณสุข และสังคม ได้วางยุทธศาสตร์การแก้ไขใหม่ โดยเน้นการป้องกัน การบำบัดรักษาฟื้นฟู การมีส่วนร่วมของชุมชนในการเฝ้าระวัง/ป้องกัน/ดูแลผู้มีปัญหาสุขภาพจิต รวมถึงการบังคับใช้กฎหมายที่สอดคล้องกัน และยึดแนวทางการพัฒนาที่ยั่งยืนขององค์การสหประชาชาติ เป็นเป้าหมายสูงสุดของการแก้ไขปัญหาสุขภาพ

เห็นว่า องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ฝ่ายปกครองท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา ประชาชนวัยเยาว์ สภากาชาดและเยาวชน และภาคีเครือข่าย/กลุ่มต่าง ๆ ทำงานเกี่ยวข้องกับการเฝ้าระวัง ป้องกัน และแก้ไขปัญหาสุขภาพ

ตระหนัก ว่า การพัฒนาตามแนวทางข้างต้นจำเป็นต้องสร้างการขับเคลื่อนสาธารณะให้เกิดความเข้าใจตรงกัน และการจัดโครงสร้างการทำงานทั้งของภาครัฐและภาคประชาชนในระดับพื้นที่ที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมของชุมชนอย่างเข้มแข็ง สามารถบูรณาการการแก้ไขปัญหาสุขภาพไปพร้อมกับการพัฒนาที่ยั่งยืนได้อย่างมีประสิทธิภาพ

จึงมีมติดังต่อไปนี้

๑. ขอให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นเจ้าภาพหลัก ประสาน เชื่อมโยง ฝ่ายปกครองท้องถิ่น องค์กรชุมชน องค์กรศาสนา สถาบันครอบครัว องค์กรสตรี เด็กและเยาวชน สถาบันการศึกษา ศูนย์ยุติธรรมชุมชน ภาคีเครือข่ายภาคประชาชน ภาคประชาสังคม องค์กรภาคเอกชน และหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เพื่อร่วมขับเคลื่อนการดำเนินงานป้องกัน ดูแล และแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชน ดังนี้

๑.๑ ดำเนินการปรับทัศนคติให้เกิดในชุมชน ดังนี้

๑) ให้เชื่อมั่นในพลังของชุมชนที่จะป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดด้วยตนเอง

๒) ให้เปิดใจว่า ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดมีคุณค่าและเป็นทุนของสังคม

๓) ให้เชื่อมั่นว่าการป้องกันและแก้ไขปัญหายาในทุกระดับ จะลดปัญหาได้ดียิ่งขึ้นกว่าการปราบปราม

๔) ให้ความสำคัญแก่สถาบันครอบครัวในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๑.๒ สืบสวน คัดกรองเพื่อป้องกันปัญหาในพื้นที่ชุมชน เช่น การประชุมประชาคม เวทีเสวนา เป็นต้น และนำข้อมูลวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อแยกปัญหาด้านยาเสพติดมาจัดทำเป็นแผนปฏิบัติการที่เหมาะสมกับบริบทของพื้นที่ร่วมกัน

๑.๓ กำหนดให้มีประเด็นเรื่องการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดให้อยู่ในข้อตกลง กติการะเบียบ และธรรมนูญสุขภาพของชุมชนอย่างครอบคลุม

๑.๔ ดำเนินการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันปัญหายาเสพติดและการใช้ยาในทางที่ผิดในครอบครัว สถานศึกษา สถานประกอบการ ชุมชน และสื่อสังคมออนไลน์ สร้างกลไกในการร้องขอความช่วยเหลือตลอดจนการเฝ้าระวังและจัดการสภาพแวดล้อมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชน

๑.๕ ดำเนินการเชิญชวน ผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติด มาทำความเข้าใจ และคัดกรอง เพื่อช่วยเหลือตามความประสงค์อย่างเหมาะสมในแต่ละบุคคล

๑.๖ ติดตาม ดูแลช่วยเหลือผู้เสพ ผู้ติดยาเสพติดและกลุ่มเสี่ยง ในด้านสุขภาพ อาชีพตามความถนัด การศึกษา และเปิดโอกาสทางสังคมอย่างต่อเนื่องและยั่งยืน เพื่อให้สามารถพึ่งพาตนเองและอยู่ร่วมกันได้ในชุมชน

๑.๗ ประเมินผลและสรุปบทเรียนพร้อมกับคืนข้อมูลให้แก่ชุมชนในพื้นที่ และ ส่งต่อไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต (พชข.) เป็นต้น

๑.๘ จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับองค์กร ภาคีเครือข่ายและชุมชนพื้นที่อื่นๆ เพื่อหาแนวทางแก้ไขและสนับสนุนการดำเนินงานร่วมกัน โดยประสานให้ สถาบันการศึกษา หน่วยงานวิชาการในและนอกพื้นที่สนับสนุนองค์ความรู้ตลอดจนการศึกษาวิจัยด้านนี้ให้ครอบคลุมและต่อเนื่อง

๒. ขอให้คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต (พชข.) บูรณาการกับภาครัฐที่เกี่ยวข้อง ภาคประชาสังคมและองค์กรเอกชน เพื่อสนับสนุน

กระตุ้น และเป็นพี่เลี้ยง ให้ชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นสามารถขับเคลื่อนการพัฒนาคุณภาพชีวิตใน
ประเด็นปัญหาเสาพิศดอยงมมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วนในชุมชนให้ครบวงจร อย่างต่อเนื่องและยั่งยืน

๓. ขอให้อำนาจการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดจังหวัด (ศอ.ปส.จ.) ศูนย์อำนาจการ
ป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดกรุงเทพมหานคร (ศอ.ปส.กทม.) ศูนย์อำนาจการแก้ไขปัญหายาเสพติด
เมืองพัทยา (ศอ.ปส.เมืองพัทยา) ศูนย์ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดอำเภอ (ศป.ปส.อ.) ศูนย์
ปฏิบัติการป้องกันและปราบปรามยาเสพติดเขต (ศป.ปส.ข.) สนับสนุนงบประมาณ และกำกับ ติดตาม
คณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับอำเภอ (พชอ.) และคณะกรรมการพัฒนาคุณภาพชีวิตระดับเขต
(พชข.) เพื่อให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการจัดการปัญหาและขยายผลให้ครอบคลุมอย่างต่อเนื่อง

๔. ขอให้กระทรวงมหาดไทย กระทรวงสาธารณสุข กระทรวงการพัฒนาสังคมและความมั่นคงของ
มนุษย์ กระทรวงศึกษาธิการ กระทรวงแรงงาน กระทรวงยุติธรรม กระทรวงกลาโหม สำนักงานตำรวจ
แห่งชาติ กระทรวงวัฒนธรรม กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา สำนักงาน
คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามยาเสพติด (ป.ป.ส.) สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.)
องค์กรศาสนาทุกศาสนา ภาคประชาสังคมและองค์กรภาคเอกชน ส่งเสริมและสนับสนุนชุมชนให้เป็น
ศูนย์กลางในการป้องกัน แก้ไข และการลดอันตรายจากการใช้ยาเสพติดและปัญหายาเสพติด อย่างต่อเนื่อง
และยั่งยืน

๕. ขอให้สำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) องค์กรสื่อสารมวลชนทุกระดับ
องค์กรสตรี เด็กและเยาวชน และองค์กร/เครือข่ายที่เกี่ยวข้อง เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์ และรณรงค์ ให้ทุก
ภาคส่วนได้ปรับทัศนคติและมุมมองต่อผู้เสพและผู้ติดยาเสพติดว่าเป็นผู้ป่วยไม่ใช่อาชญากร และส่งเสริมให้
ทุกภาคส่วนร่วมกันเฝ้าระวัง ป้องกันและตรวจสอบสื่อที่มีเนื้อหาเชิงลบหรือไม่เหมาะสม

๖. ขอให้สำนักงานหลักประกันสุขภาพแห่งชาติ (สปสช.) สร้างความเข้าใจกับสำนักงานตรวจเงิน
แผ่นดิน (สตง.) เพื่อกำหนดให้กองทุนหลักประกันสุขภาพในระดับท้องถิ่นหรือพื้นที่ สนับสนุนงบประมาณใน
การดำเนินงานด้านยาเสพติดของแต่ละพื้นที่

๗. ขอให้คณะกรรมการการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ร่วมกับกรมส่งเสริมการ
ปกครองท้องถิ่น พิจารณาปรับแก้ข้อกฎหมาย ข้อบัญญัติ และระเบียบการเบิกจ่ายงบประมาณให้สามารถใช้
และสนับสนุนงบประมาณในการกิจการเฝ้าระวัง ป้องกันแก้ไข คัดกรอง บำบัด ส่งต่อ ฟันฟู ติดตามและ
ช่วยเหลือในชุมชน เช่น จัดซื้อชุดตรวจหาสารเสพติดทุกประเภท การส่งเสริมการศึกษา การประกอบอาชีพ
เป็นต้น เพื่อสนับสนุนให้ชุมชนเป็นศูนย์กลางในการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติด

๘. ขอให้เลขาธิการคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ รายงานความก้าวหน้าแก่สมัชชาสุขภาพแห่งชาติ
ครั้งที่ ๑๒